

vají tuším svého sujetu. Oba pojímají kresbu jen jako parergon malby nebo jako její přípravné stadium nebo posléze jako její obměnu a překlad. Avšak kresebné umění může být přímo účelem samo sobě a vyčerpávají se svými specifickými záměry. Pak stává se opravdovou kritikou života (jako malba jest její poesii) a souvisí co nejdůvěrněji s ryze lidským charakterem a člověčským jádrem kresliřovým. Tak jest tomu na př. z Němců u Busche a z našich u Zdeňka Kratochvíla, jehož nerad postrádám v souboru reprodukováných autorů. Kratochvílovi jest kresba jako liniový soud a liniové svázání charakterů a dějů lidských i světových cosi samoučelného, v sobě organicky uzavřeného a nalézá své umělecké zdůvodnění v přísné zákonitosti, s jakou vytěžuje zvolenou vymezenou bílou plochu; ji organizuje rytmicky a z ní buduje zákonný tvar místy dosahu až symbolického. Přitom jde linie jeho do hloubky, oře úporně, trhá pleť, pokožku, maso, prodírá a propaluje se ke kosti, jejíž škleb vynáší navrch jakoby kov ze šachty. I theoreticky mohl jistě Kratochvil pověděti o umění mnoho hodného poslechu a pozornosti.

Rada spisovatelů

Proti záhadnému způsobu, jakým „se ustavila“ Rada spisovatelů jako představitelka politické vůle českého spisovatelstva, které podepsalo květnový list k českému poselstvu, ozvaly se v poslední době s různých stran protesty, na něž odpovídá Viktor Dyk v poslední České demokracii. Hájí tento způsob, který se blíží usurpaci, poněvadž jiný nebyl prý možný; není prý tu spolku, i nebyly prý volby „proveditelné“. Při vzniku Rady bylo prý ostatně „účastno tolik z podepsaných, příležitost výtky činiti mělo tolik jiných a nečinilo výtky, že jsme to mohli pokládat za souhlas“. Jsem nucen za svou osobu odmítnouti toto tvrzení p. Dykovo. Ačkoliv byl jsem v Praze v době, kdy vznikla a vtělila se myšlenka Rady patrně na důvěrné schůzi, přece nikdo mne k ní nepozval, a o ustavení se Rady zvěděl jsem jako každý jiný čtenář až z novin v druhé polovině července a brzy potom náhodou od účastníka oné schůze.

Jaroslav Kvapil, který dovedl mne nalézt, když šlo o podpis, neměl dosti kolegiality, aby mne pozval korespondenčním lístkem tam nebo onam, ačkoliv věděl z mé stati „Tvůrce a pospolitost“, že pro věc opravdově pracuji. Bylo by to jen malicherné, kdyby to nebylo typicky české; zdá se, že jsem se nehodil *a priori* do důvěrnické garnitury ne svým politickým, nýbrž literárním přesvědčením. A stejně jako mně dalo se, pokud vím, i jiným, významným literátům; i oni zvěděli o existenci Rady spisovatelské až z novin. Že takové jednání rozladuje a uráží, jest nábíledni. Což nemohlo alespoň *ex post* býti všem literátům, kteří podepsali projev květnový, zrozesláno stručně hektografované oznámení, že ti a ti pánové ustavili se v Radu spisovatelskou a že žádají *ex post* o schválení a souhlas? To jest tuším minimum slušnosti a kolegiality, jež má právo žádati každý účastník a spolupodepisatel. Takové oznámení nestálo by než 150 čtvrtek laciného papíru. 150 obálek a tolikéž známek tuším pětihalérových (nebo 150 korespondenčních lístků), suma sumárum asi dvaceti- až třicetikorunového nákladu; a není pochyby, že by každý z účastníků při odpovědi nahradil v poštovské známce náklad, který by na něho byl veden.

Ale soudím, že bylo možno provésti i legálně volby na důvěrné schůzi. Základní zákony státní nejsou přece zrušeny a každý občan má právo svolati *důvěrnou* schůzi, t. j. takovou, jejíž všechny účastníky *zná osobně* (a tato podmínka jest přece mezi literáty splněna). Mohli býti tedy zcela dobře všichni pražští literáti svoláni k důvěrné schůzi, i venkovští měli býti pozváni; po případě mohli býti zastoupeni delegáty. Tam měli býti členové Rady prostě a stručně navrženi a plenum přijalo by je jistě aklamací.

Dnešní protesty a námitky jsou proto tak trapné, že zdají se obracet se vždycky chtěj nechtěj proti určitým konkrétním osobám, kdežto vpravdě protestují proti bezprávné *nerepresentativní* formě, v jaké se Rada ustavila. Kdyby strůjce nebo strůjcové byli jednali mužně a taktně, nemusilo dojíti k těmto rekriminacím, jež plní hořkými rozpaky nejprve ty, kdož jsou k nim nyní osudně nuceni; a akt krásného entusiasmů hromadného, jímž byl manifest květnový, nemusil zvětrati v novinářských kyselostech.

Sociální stránka literatury (2)

Ke článku Dykovo, uveřejněnému nedávno s tímto názvem v České demokracii, a k mým poznámkám s tímž názvem v 33. čísle Kmene připojuje se nyní i Antonín Sova svým feuilletonem v 7. čísle Neodvislosti. Vystupuje zde rozhodně a šťastně pro nutnost sociálních oprav v našem životě národně společenském a konkrétně pro nutnost spravedlivější a snesitelnější úpravy hmotné otázky spisovatelské. Cituji z jeho stati tyto výmluvné odstavce:

„Pan Viktor Dyk ve svém článku posloužil nám výmluvnými doklady. *Otázka vyžaduje za účastenství vážné pracujícího spisovatelstva včasné reformy.* Doklady jeho daly by se doplniti. Byly by to doklady všech našich tvůrčích lidí, kteří se po leta vysilovali prací a hmotným ponižujícím strádáním. A byli by to snad všichni spisovatelé, i odborní. Viktor Dyk dokázal, jak těžko je spisovateli býti spisovatelem, jak těžko psáti básně, povídky, romány a dramata po svém, býti pouze spisovatelem z milosti obvyklých honorářů, jak se určily a dochovaly od let, bez ohledu na znehodnocenou měnu a vyhocenou drahotu, vzestupně stoupající k víře nepodobným mezím. Nebylo u nás dosud nakladatele, aby současně se svým prospěchem pomýšlel vážněji na zabezpečení spisovatele. Ty dvě snahy se krutě potíraly. Nakladatelé dosud vždy pomáhaly „šťastné“ okolnosti. Jistota, že se spisovatel „uchytil“, přizívoval a ubíjel v kancelářích, v knihovnách, v žurnálech, a že přece dodával v době, o niž okrádal své zotavení, napsaná díla, která mu ovšem platil jako mimořádný, jako z milosti vyměřovaný výdělek. Hledisko takové zevšeobecnilo, tradicemi se přenášelo, jaká ironie. I redaktory jmenování raději spisovatelé jině již zabezpečení, což platí o revuich nepolitických.

Jest na čase, jest si přáti, aby tvůrčí spisovatel byl konečně svobodným spisovatelem, nevázan žádným tiskovým úřadem, který od mládí ku stáří ochromuje jeho tvorbu. Jen tak literatura bude schopna plně se rozvinout a soutěžit s literaturami světovými, vyspělejšími a vytvářet díla psaná nejjhavější krví celé osobnosti, v neustálém proudění svobodného života, v ohnisku společnosti. Kdo nebyl vězněn nějakým úřadkem, komu nebyl ukrádán čas? Poznat spisovatele tvůrčího,